

НАРОДНО СЪБРАНИЕ		
Вх. No	52-654-01-84	
Дата	09 / 07	2026 г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
52-РОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Г-ЖА МИХАЕЛА ДОЦОВА

09
11 X

УВАЖАЕМА Г-ЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1, т. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, внасяме законопроект за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето с мотиви към него и предварителна оценка на въздействието.

Молим, законопроектът да бъде представен за разглеждане и обсъждане по установения ред.

ВНОСИТЕЛИ:

Костантин Ангелов
Красимир Терзиев
Рая Ангелова
Георган Врсов

Йорданка Франдъкова
Красимир Вълчев
Деница Савева
Ваня Лазарева

Красимир Гаджов
Стефан Мирев
Мубея Караджиева
Ташо Бинев

Стефан Ангелов Ангелов
Красимир Георгиев Кривошеев
Меро Велчев Сташков

Александр Александрович

Христов Терзиев

Ганс Вагнер

Александр Шанд

Теменишка Петкова

Изгезор Иванов

Юлианна Коч

ЗАКОН

за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето

(обн., ДВ, бр. 48 от 2000 г.; изм., бр. 75 и 120 от 2002 г., бр. 36 и 63 от 2003 г., бр. 70 и 115 от 2004 г., бр. 28, 94 и 103 от 2005 г., бр. 30, 38 и 82 от 2006 г., бр. 59 от 2007 г., бр. 69 от 2008 г., бр. 14, 47 и 74 от 2009 г., бр. 42, 50, 59 и 98 от 2010 г., бр. 28 и 51 от 2011 г., бр. 32 и 40 от 2012 г., бр. 15, 68 и 84 от 2013 г., бр. 79 от 2015 г., бр. 8 от 2016 г., бр. 85 и 103 от 2017 г., бр. 17, 77 и 102 от 2018 г., бр. 17, 24, 58 и 101 от 2019 г., бр. 71 и 99 от 2020 г., бр. 62 от 2022 г., бр. 66 и 106 от 2023 г., бр. 39 и 79 от 2024 г., бр. 54 от 2025 г. и бр. 23 от 2026 г.)

§ 1. В чл. 4, ал. 1 се създават т. 8а и 8б:

- „8а. специализирана закрила на деца под 16-годишна възраст в онлайн среда;
- 8б. специализирана закрила на деца над 16-годишна възраст в онлайн среда;“

§ 2. Създава се чл. 5в:

„Специализирана закрила на деца под 16-годишна възраст в онлайн среда

Чл. 5в. (1) Специализирана закрила на деца под 16-годишна възраст в онлайн среда се осигурява от Министерството на иновациите и дигиталната трансформация и от физическите или юридическите лица, които предоставят услуга за онлайн социална мрежа и/или услуга на платформа за споделяне на видеоклипове и се осъществява в съответствие с действащото българско законодателство и с приложимото право на Европейския съюз.

(2) Специализираната закрила на децата по ал. 1 в онлайн среда се осъществява при условия и по ред, определени с наредба на Министерския съвет по предложение на министъра на иновациите и дигиталната трансформация.

(3) Забранява се на дете под 16-годишна възраст да създава, регистрира, притежава или управлява публични или частично публични профили в онлайн платформи и приложения за онлайн социални мрежи и за споделяне на видеоклипове.

(4) Удостоверяването на възрастта на детето по ал. 3 се извършва чрез национално мобилно приложение „Дигитален портфейл“, което се създава и поддържа от Министерството на иновациите и дигиталната трансформация. Използването на мобилното приложение е безплатно.

(5) Съдържанието, структурата и функционалностите на националното мобилно приложение по ал. 4, изискванията към мрежовата и информационна сигурност и защитата на личните данни в националното мобилно приложение по ал. 4, техническите изисквания към онлайн платформите и приложенията по ал. 3, условията и редът за удостоверяване на възрастта по ал. 4, както и обменът на информация с други регистри, информационни бази от данни и системи се определят с наредбата по ал. 2. С наредбата по ал. 2 се определят и конкретните онлайн платформи и приложения за онлайн социални мрежи и за споделяне на видеоклипове, които попадат в обхвата на забраната по ал. 3 и на техническите ограничения по чл. 5в, ал. 2.

(6) За целите на удостоверяването на възрастта по ал. 4 родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете по ал. 3 са длъжни да осигурят наличието на националното мобилно приложение по ал. 4 на всички устройства (мобилни телефони, таблети), които се използват от дете по ал. 3 или до които има достъп дете по ал. 3.

(7) За целите на удостоверяването на възрастта по ал. 4 физическите и юридическите лица по ал. 1 са длъжни да предприемат всички необходими действия за внедряване на националното мобилно приложение по ал. 4 в своите онлайн интерфейси и технологични процеси за създаване, регистриране, притежаване или управляване на публични или частично публични профили в онлайн платформи и приложения за онлайн социални мрежи и за споделяне на видеоклипове.

(8) Лицата по ал. 7 подават декларация в Министерството на иновациите и дигиталната трансформация за изпълнението на задължението по ал. 7 по образец, утвърден от министъра на иновациите и дигиталната трансформация в срок до три дни от внедряването на националното мобилно приложение по ал. 4, както и в случаите по ал. 9, изречение трето. Условиата и редът за подаване на декларацията се определят с наредбата по ал. 2.

(9) Лицата по ал. 7 са длъжни да извършват проверка за удостоверяване на възрастта чрез мобилното приложение по ал. 4 на всички съществуващи публични или частично публични профили в онлайн платформи и приложения за онлайн социални мрежи и за споделяне на видеоклипове на всеки 6 месеца. След извършване на проверката, лицата по ал. 7 незабавно предприемат необходимите действия за закриване на профилите на деца, за които е установено, че са под 16-годишна възраст. Те подават декларация по реда на ал. 8, в която посочват, че са извършили съответните действия по изречение първо и второ.

(10) За целите на извършването на проверката по ал. 7 всички лица са длъжни да осигурят наличието на националното мобилно приложение по ал. 4 на всички устройства (мобилни телефони, таблети), чрез които имат достъп до онлайн платформите и приложенията по ал. 3.

(11) Министерството на иновациите и дигиталната трансформация създава, води и поддържа публичен електронен регистър на физическите и юридическите лица по ал. 1 и по чл. 5г, ал. 1, които предоставят услуга за онлайн социална мрежа и/или услуга на платформа за споделяне на видеоклипове, определени по реда на наредбата по ал. 2.

(12) Публичният електронен регистър по ал. 11 съдържа:

1. идентификационни данни – наименование (фирма), седалище и адрес на управление и съответния единен идентификационен код;
2. наименование на съответната онлайн платформа или приложение за онлайн социална мрежа и/или за споделяне на видеоклипове;
3. интернет адрес (URL) на платформата за онлайн социална мрежа и/или за споделяне на видеоклипове;
4. териториален обхват;
5. телефон, електронен адрес, адрес за кореспонденция и лице за контакт;
6. дата на подаване на декларацията по ал. 8 и 9, съответно по чл. 5в, ал. 7 и 9;
7. предприетите действия по ал. 8 и 9, съответно по чл. 5в, ал. 7 и 9;
8. дата на извършване на действията по т. 7, посочена в декларацията по ал. 8 и 9, съответно по чл. 5в, ал. 7 и 9;
9. дата на вписване на съответната декларация по т. 6 в регистъра;
10. други данни и информация, определени с наредбата по ал. 2.

(13) Условиата и редът за воденето, поддържането и ползването на регистъра по ал. 11, както и за вписването на данните и информацията по ал. 12 се определят с наредбата по ал. 2.

(14) Забраната по ал. 3 не се прилага за:

1. онлайн платформи и приложения за електронни съобщения, чиято основна цел е извършването на директна лична комуникация, която се осъществява единствено чрез директна връзка между потребители чрез телефонен номер или персонален идентификатор, включително онлайн платформи и приложения за междуличностна

съобщителна услуга с номер и междуличностна съобщителна услуга без номер по смисъла на Закона за електронните съобщения.

2. онлайн платформи и приложения с изцяло образователна или научна цел;

3. онлайн платформи и приложения за обучение в електронна среда, включени в списък, утвърден от министъра на образованието и науката.

(15) Конкретните онлайн платформи и приложения по ал. 14, т. 1 и 2, които не попадат в обхвата на забраната по ал. 3, се определят с наредбата по ал. 2.“

§ 3. Създава се чл. 5г:

„Специализирана закрила на деца над 16-годишна възраст в онлайн среда

Чл. 5г. (1) Специализирана закрила на деца над 16-годишна възраст в онлайн среда се осигурява от Министерството на иновациите и дигиталната трансформация и от физическите или юридическите лица, които предоставят услуга за онлайн социална мрежа и/или услуга на платформа за споделяне на видеоклипове и се осъществява в съответствие с действащото българско законодателство и с приложимото право на Европейския съюз.

(2) Физическите и юридическите лица, които предоставят услуга за онлайн социална мрежа и/или услуга на платформа за споделяне на видеоклипове са длъжни да предприемат всички необходими действия за внедряване в своите онлайн интерфейси и технологични процеси на следните технически ограничения за профилите на дете над 16-годишна възраст:

1. блокиране на функциите за автоматично и непрекъснато зареждане на интернет страници, видеоклипове, изображения, публикации и текстове;

2. блокиране на системите за препоръчване по смисъла на Регламент (ЕС) 2022/2065 на Европейския парламент и на Съвета от 19 октомври 2022 г. относно единния пазар на цифрови услуги и за изменение на Директива 2000/31/ЕО (Акт за цифровите услуги) (ОВ, L 277/41 от 27 октомври 2022 г.);

3. автоматично временно ограничаване (блокиране) на достъпа до онлайн платформите и приложенията за онлайн социални мрежи и за споделяне на видеоклипове в периода от 23:00 ч. до 06:00 ч.;

4. невъзможност за събиране и обработка на лични данни с цел показване на реклама и/или други форми на търговски съобщения.

(3) Удостоверяването на възрастта на децата по ал. 2 се осъществява чрез националното мобилно приложение по чл. 5в, ал. 4.

(4) Условието и редът за внедряването на техническите ограничения по ал. 2 и за удостоверяването на възрастта по ал. 3, както и техническите изисквания към онлайн платформите и приложенията за онлайн социални мрежи и за споделяне на видеоклипове и обменът на информация с други регистри, информационни бази от данни и системи се определят с наредбата по чл. 5в, ал. 2.

(5) За целите на удостоверяването на възрастта по ал. 3 родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете по ал. 2 са длъжни да осигурят наличието на националното мобилно приложение по чл. 5в, ал. 4 на всички устройства (мобилни телефони, таблети), които се използват от дете по ал. 2 или до които има достъп дете по ал. 2.

(6) За целите на удостоверяването на възрастта по ал. 3 физическите и юридическите лица по ал. 2 са длъжни да предприемат всички необходими действия за внедряване на националното мобилно приложение по чл. 5в, ал. 4 и на техническите ограничения по ал. 2 в своите онлайн интерфейси и технологични процеси за създаване, регистриране, притежаване или управляване на публични или частично публични профили в онлайн платформи и приложения за онлайн социални мрежи и за споделяне на видеоклипове.

(7) Лицата по ал. 6 подават декларация в Министерството на иновациите и дигиталната трансформация за изпълнението на задълженията по ал. 6 по образец, утвърден от министъра на иновациите и дигиталната трансформация в срок до три дни от внедряването на националното мобилно приложение по ал. 3 и/или на техническите ограничения по ал. 2, както и в случаите по ал. 9, изречение трето. Условието и редът за подаване на декларацията се определят с наредбата по чл. 5в, ал. 2.

(8) За целите на удостоверяването на възрастта по ал. 3 всеки родител, настойник, попечител или друго лице, което полага грижи за дете по ал. 2 е длъжно да осигури наличието на националното мобилно приложение по чл. 5в, ал. 4 на всички устройства (мобилни телефони, таблети), които се използват от дете по ал. 2 или до които има достъп дете по ал. 2.

(9) Лицата по ал. 6 са длъжни да извършват проверка за удостоверяване на възрастта по реда на ал. 3 на всички съществуващи публични или частично публични профили в онлайн платформи и приложения за онлайн социални мрежи и за споделяне на видеоклипове на всеки 6 месеца. След извършване на проверката, лицата по ал. 6 незабавно предприемат необходимите действия за внедряване на техническите ограничения по ал. 2 на профилите на деца, за които е установено, че са над 16-годишна възраст. Те подават декларация по реда на ал. 7, в която посочват, че са извършили съответните действия по изречение първо и второ.

(10) За целите на извършването на проверката по ал. 9 всички лица са длъжни да осигурят наличието на националното мобилно приложение по ал. 3 на всички устройства (мобилни телефони, таблети), чрез които имат достъп до онлайн платформите и приложенията за онлайн социални мрежи и за споделяне на видеоклипове.“

§ 4. В чл. 6, т. 3 след думата „здравеопазването“ се добавя „министъра на иновациите и дигиталната трансформация“.

§ 5. В чл. 45 се създават ал. 17 и 18:

„(17) Който допусне нарушение на чл. 5в, ал. 7 и ал. 9, изречение първо и второ и чл. 5г, ал. 2, 6 и ал. 9, изречение първо и второ се наказва с глоба в размер на 100 000 евро, съответно с имуществена санкция в размер на 150 000 евро, а при повторно и всяко следващо извършване на същото нарушение - с глоба 200 000 евро, съответно с имуществена санкция 300 000 евро.

(18) Който допусне нарушение на чл. 5в, ал. 8 и ал. 9, изречение трето и чл. 5г, ал. 7 и ал. 9, изречение трето се наказва с глоба в размер на 50 000 евро, съответно с имуществена санкция в размер на 75 000 евро, а при повторно и всяко следващо извършване на същото нарушение - с глоба 100 000 евро, съответно с имуществена санкция 150 000 евро.“

§ 6. В чл. 46 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 6:

„(6) Нарушенията по чл. 45, ал. 17 и 18 се установяват с актове, съставени от длъжностни лица, определени от министъра на иновациите и дигиталната трансформация, а наказателните постановления се издават от министъра на иновациите и дигиталната трансформация.“

2. Досегашната ал. 6 става ал. 7.

§ 7. В § 1 от допълнителната разпоредба се правят следните допълнения:

1. Създават се т. 17а и 17б:

„17а. „Специализирана закрила на деца под 16-годишна възраст в онлайн среда“ е създаването на условия, които предотвратяват увреждане на физическото, психическото, нравственото и/или социалното развитие на всяко дете под 16-годишна възраст.

17б. „Специализирана закрила на деца над 16-годишна възраст в онлайн среда“ е създаването на условия, които предотвратяват увреждане на физическото, психическото, нравственото и/или социалното развитие на всяко дете над 16-годишна възраст.“

2. Създават се т. 26 и 27:

„26. „Услуга за онлайн социална мрежа“ е платформа, която позволява на крайните потребители да се свързват и да общуват помежду си, да споделят съдържание и да откриват други потребители и друго съдържание, на няколко устройства, по-специално чрез онлайн разговори, публикации, видеоклипове и препоръки.

27. „Услуга на платформа за споделяне на видеоклипове“ е услуга по смисъла на чл. 2, ал. 6 от Закона за радиото и телевизията.“

Преходни и заключителни разпоредби

§ 8. Министерският съвет приема наредбата по чл. 5в, ал. 2 в срок до два месеца от влизането в сила на този закон.

§ 9. Министърът на образованието и науката утвърждава списъка на онлайн платформите и приложенията за обучение в електронна среда по чл. 5в, ал. 14, т. 4 и го публикува на интернет страницата на Министерството на образованието и науката в срок до два месеца от влизането в сила на този закон.

§ 10. В срок до 6 месеца от влизането в сила на този закон министърът на иновациите и дигиталната трансформация създава:

1. националното мобилно приложение „Дигитален портфейл“ по чл. 5в, ал. 4;
2. публичния електронен регистър на физическите и юридическите лица, които предоставят услуга за онлайн социална мрежа и/или услуга на платформа за споделяне на видеоклипове по чл. 5в, ал. 11.

§ 11. Родителите, настойниците, попечителите или другите лица, които полагат грижи за дете по чл. 5в, ал. 6 и чл. 5г, ал. 5 и лицата по чл. 5в, ал. 10 и чл. 5г, ал. 10 осигуряват наличието на националното мобилно приложение „Дигитален портфейл“ по чл. 5в, ал. 4 на всички устройства (мобилни телефони, таблети) в срок до един месец от изтичането на срока по § 10.

§ 12. Заверените до влизането в сила на този закон физически и юридически лица, които предоставят услуга за онлайн социална мрежа и/или услуга на платформа за споделяне на видеоклипове привеждат дейността си в съответствие с изискванията на този закон в срок до един месец от изтичането на срока по § 10.

§ 13. (1) Заверените до влизането в сила на този закон физически и юридически лица, които предоставят услуга за онлайн социална мрежа и/или услуга на платформа за споделяне на видеоклипове извършват проверка за удостоверяване на възрастта по реда на чл. 5в, ал. 3 на всички съществуващи до влизането в сила на този закон публични или частично публични профили в онлайн платформите и приложенията за онлайн социални мрежи и за споделяне на видеоклипове в срок до един месец от изтичането на срока по § 12.

(2) В срок до два дни от извършване на проверката по ал. 1 лицата по ал. 1 предприемат необходимите действия за закриване на профилите по ал. 1 на деца, за които

е установено, че са под 16-годишна възраст и за внедряване на техническите ограничения по чл. 5в, ал. 2 на профилите по ал. 1 на деца, за които е установено, че са над 16-годишна възраст.

(3) Лицата по ал. 1 подават съответната декларация по чл. 5в, ал. 8 или по чл. 5г, ал. 7, в която посочват, че са извършили съответните действия по ал. 2 в срок до три дни от изтичането на срока по ал. 2.

§ 14. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

ВНОСИТЕЛИ:

Костадин Ангелов
Красимир Терзиев
Радко Николов
Стефан Кривов
Йорданка Франдескова
Красимир Велчев
Деница Савева
Ваня Лазарева
Красимир Г. Г.
Стефан Миров
Мелба Караянчева
Томас Билков
Стефан Ангелов
Красимир Георгиев
Никола Дачев
Сашко
Христо Терзиев
Гордана Василева

Александр Иванов
Темнышка Петрова
Лазарь Иванов
Юсупов Андрей

МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето

В последните години редица научни изследвания доказват, че прекомерната употреба на социални мрежи от деца води до сериозни рискове за психичното здраве, физическото развитие и социалните умения на децата. Според Световната здравна организация (СЗО) и редица международни проучвания, използването на тези платформи за повече от 2 до 3 часа на ден удвоява риска от проява на депресивни симптоми и тревожност. Психичните и емоционални последици се изразяват в депресия и тревожност, като рискът нараства драстично при употреба над 2 часа дневно, ниско самочувствие, поради постоянното социално сравнение с умишлено филтрирани профили, които изкривяват представата за реалността, проблеми с възприемането на тялото, като се наблюдава висок процент на неудовлетвореност от външния вид и риск от хранителни разстройства и развиване на дигитална и допаминова зависимост, тъй като алгоритмите за ангажираност стимулират непрекъснато отделяне на допамин, което уврежда самоконтрола при подрастващите. Отчитат се и сериозни нарушения във физическото развитие и съня, нарушен циркаден ритъм (синята светлина от екраните блокира производството на мелатонин) и водене на застоял начин на живот, което повишава риска от затлъстяване и гръбначни изкривявания.

Развиват се и социални и поведенчески проблеми като слаби социални умения, поради липсата на общуване „лице в лице“, което пречи на децата да разчитат невербални знаци и да имат добри комуникационни умения. Отчита се тенденция за по-слаб успех в училище, тъй като онлайн разсейването намалява концентрацията и когнитивния капацитет. Често децата са подложени на онлайн тормоз, обиди и изключване от дигитални групи, а желанието им за бърза популярност ги подтиква към изпълнение на опасни за живота предизвикателства. От друга страна, честото излагане на неподходящо съдържание увеличава риска от ранна употреба на алкохол, тютюневи изделия и на наркотични и други вредни за здравето им вещества.

Прекомерното време пред екраните на смартфоните и таблетите (особено за социални мрежи) има сериозни, клинично доказани последици и за очното здраве на децата. Офталмологични проучвания описват този феномен като новата пандемия от детско късогледство и дигитална умора. Научните изследвания доказват, че всеки допълнителен час ежедневно екранно време увеличава шанса за развиване на миопия с 21%. При деца, използващи смартфони над 4 часа дневно, се наблюдава ускорена прогресия на късогледството с 0.66 диоптъра на година. Продължителното фокусиране на близко разстояние (особено на 20–25 см при малките екрани) кара очната ябълка да расте неестествено на дължина (аксиална миопия), което води до необратими промени в структурата на окото. Проучвания сред деца на средна възраст 6.7 години показват, че 78.3% от тях съобщават за чести главоболия и болки в очите, а 74% изпитват периодично замъглено зрение вследствие на дигитално пренатоварване. Развива се и така наречения „синдром на сухото око“. При нормални условия човек мига около 15–20 пъти в минута. Клинични тестове показват, че при взиране в динамично видео съдържание в социалните мрежи, мигането при децата намалява с до 73%, което води до увреждане на слъзния филм.

Проучване на СЗО за Европа документира рязък скок в „проблемното използване на социални медии“ сред подрастващите, като данните сочат, че всяко четвърто дете проявява поведенчески симптоми, идентични с химическа зависимост-невъзможност за контролиране на времето пред екрана, абстиненция и конфликти с околните.

Изследвания на Съвместния изследователски център (JRC) към Европейската комисия установяват, че 96% от 15-годишните в Европейския съюз (ЕС) използват социални мрежи

ежедневно, като над една трета прекарват в тях повече от 3 часа на ден. Това мотивира Европейския парламент да поиска общоевропейска забрана до 16 години.

В резултат на тези тревожни данни, редица държави като Австрия, Франция, Гърция, Дания, Великобритания, Австралия, Бразилия, Индонезия, Малайзия, Канада и други вече са предприели или са в процес на предприемане на законодателни мерки за забрана на социалните мрежи за деца с цел защита на психичното и физическото здраве на подрастващите от системните вреди, причинени от алгоритмите за пристрастяване и нефилтрираното съдържание в социалните мрежи и платформите за споделяне на видеоклипове. Основните платформи, които са обект на ограничения са TikTok, Instagram, Facebook, YouTube, Snapchat, X (Twitter) и други. Платформи за лична комуникация като WhatsApp, Signal, Viber и други подобни често биват изключвани, за да се запази възможността за директни съобщения, тъй като при тях комуникацията е предимно лична.

Във връзка с горепосоченото, с настоящата законодателна инициатива се цели ограничаването на достъпа до социалните мрежи и платформите за споделяне на видеоклипове на децата под 16-годишна възраст, което ще допринесе за подобряване на психичното здраве, качеството на съня, успеха в училище и на социалния живот на децата. Намаляването на времето пред екрана помага на детския мозък да се развива в здравословна среда без дигитално претоварване и дигитална зависимост.

Със законопроекта се урежда на законово ниво пълна забрана на децата под 16-годишна възраст да създават, регистрират, притежават или управляват публични или частично публични профили в онлайн платформи и приложения за онлайн социални мрежи и за споделяне на видеоклипове. Предвиждат се някои изключения на забраната по отношение на онлайн платформи и приложения за електронни съобщения, чиято основна цел е извършването на директна лична комуникация, която се осъществява единствено чрез директна връзка между потребители чрез телефонен номер или персонален идентификатор (WhatsApp, Viber, Signal и др.), на онлайн платформи и приложения с изцяло образователна или научна цел, както и на онлайн платформи и приложения за обучение в електронна среда, включени в списък, утвърден от министъра на образованието и науката.

По отношение на децата над 16-годишна възраст се предлага в профилите им в онлайн платформите и приложенията за онлайн социални мрежи и за споделяне на видеоклипове да бъдат блокирани системите за препоръчване, функциите за автоматично и непрекъснато зареждане на интернет страници, видеоклипове, изображения, публикации и текстове, да има автоматично временно ограничаване (блокиране) на достъпа до онлайн платформите и приложенията за онлайн социални мрежи и за споделяне на видеоклипове в периода от 23:00 ч. до 06:00 ч. и да е невъзможно събирането на лични данни с цел показване на реклами и/или други форми на търговски съобщения. Внедряването на тези технически ограничения в онлайн интерфейса и техническите процеси на платформите и приложенията ще е изцяло отговорност на физическите и юридическите лица, които предоставят услуга за онлайн социална мрежа и/или услуга на платформа за споделяне на видеоклипове.

За удостоверяване на възрастта на децата се предлага Министерството на иновациите и дигиталната трансформация да създаде и поддържа национално мобилно приложение „Дигитален портфейл“, което чрез обмен на данни с Националната база данни „Население“, поддържана от Министерството на регионалното развитие и благоустройството, ще установява дали дадено дете е под или над 16-годишна възраст. Предвижда се използването на мобилното приложение да бъде безплатно. Следва да се

отбележи, че създаването на това мобилно предложение е в синхрон с предприетите действия от Европейската комисия за създаване и внедряване от държавите-членки на Европейски портфейл за цифрова самоличност (EUDI Wallet), което представлява приложение за смартфон и което ще позволи на гражданите на ЕС сигурно да доказват своята самоличност и да споделят електронни документи. Проектът се координира от Европейската комисия и цели да създаде единен стандарт за цифрова идентификация в Европа.

Предвижда се националното мобилно приложение „Дигитален портфейл“ да служи като идентификатор на възрастта на самото устройство. То ще се инсталира на устройството на детето и ще се свързва с профила на родителя в приложението. Когато социална мрежа или платформа за споделяне на видеоклипове изиска проверка на възрастта, приложението извършва тази проверка, без значение какъв е IP адресът на детето или дали е включена Виртуална частна мрежа/Virtual Private Network (VPN).

Предлага се физическите и юридическите лица, които предоставят услуга за онлайн социална мрежа и/или услуга на платформа за споделяне на видеоклипове да бъдат задължени да внедрят мобилното приложение „Дигитален портфейл“ и техническите ограничения на профилите на децата над 16-годишна възраст в своите онлайн интерфейси и технологични процеси, да извършват проверка на всички съществуващи профили на всеки 6 месеца с цел по-добър контрол, и да подават декларация за изпълнението на задълженията им, предвидени със законопроекта.

Със законопроекта се предлага Министерството на иновациите и дигиталната трансформация да създаде публичен електронен регистър на физическите и юридическите лица, които предоставят услуга за онлайн социална мрежа и/или услуга на платформа за споделяне на видеоклипове, определени по реда на наредбата по чл. 5в, ал. 2 със съдържание, определено в чл. 5в, ал. 12.

За да се осъществи пълноценно извършването на проверка на възрастта за целите на законопроекта се предвижда всички граждани да инсталират мобилното приложение „Дигитален портфейл“ на своите мобилни телефони и таблети.

Предвижда се контролът по спазването на изискванията на закона да се осъществява от Министерството на иновациите и дигиталната трансформация. Създават се и съответните административнонаказателни разпоредби при нарушение на закона от страна на физическите и юридическите лица, които предоставят услуга за онлайн социална мрежа и/или услуга на платформа за споделяне на видеоклипове.

За изпълнението на предлаганите със законопроекта мерки ще са необходими финансови средства за създаването на националното мобилно приложение „Дигитален портфейл“ и на публичния електронен регистър на физическите и юридическите лица, които предоставят услуга за онлайн социална мрежа и/или услуга на платформа за споделяне на видеоклипове от Министерството на иновациите и дигиталната трансформация.

ВНОСИТЕЛИ:

Красимир Ангелов
Красимир Терзиев
Ваня Казарова
Стефан Арсов
Йорданка Иванчева
Ваня Казарова

Детище и Сестры

Валерия Павловна

Клара Павловна

Сестра Мухоморова

Мухоморова

Татьяна Павловна

Сестра Павловна

Ксения Павловна

Анна Павловна

Анна Павловна

Христина Павловна

Татьяна Павловна

Александра Павловна

Татьяна Павловна

Анна Павловна

Анна Павловна

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

на законопроект за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето

1. Основания на законодателната инициатива

В последните години редица научни изследвания доказват, че прекомерната употреба на социални мрежи от деца води до сериозни рискове за психичното здраве, физическото развитие и социалните умения на децата. Според Световната здравна организация (СЗО) и редица международни проучвания, използването на тези платформи за повече от 2 до 3 часа на ден удвоява риска от проява на депресивни симптоми и тревожност. Психичните и емоционални последици се изразяват в депресия и тревожност, като рискът нараства драстично при употреба над 2 часа дневно, ниско самочувствие, поради постоянното социално сравнение с умишлено филтрирани профили, които изкривяват представата за реалността, проблеми с възприемането на тялото, като се наблюдава висок процент на неудовлетвореност от външния вид и риск от хранителни разстройства и развиване на дигитална и допаминова зависимост, тъй като алгоритмите за ангажираност стимулират непрекъснато отделяне на допамин, което уврежда самоконтрола при подрастващите. Отчитат се и сериозни нарушения във физическото развитие и съня, нарушен циркаден ритъм (синята светлина от екраните блокира производството на мелатонин) и водене на застоял начин на живот, което повишава риска от затлъстяване и гръбначни изкривявания.

Развиват се и социални и поведенчески проблеми като слаби социални умения, поради липсата на общуване „лице в лице“, което пречи на децата да разчитат невербални знаци и да имат добри комуникационни умения. Отчита се тенденция за по-слаб успех в училище, тъй като онлайн разсейването намалява концентрацията и когнитивния капацитет. Често децата са подложени на онлайн тормоз, обиди и изключване от дигитални групи, а желанието им за бърза популярност ги подтиква към изпълнение на опасни за живота предизвикателства. От друга страна, честото излагане на неподходящо съдържание увеличава риска от ранна употреба на алкохол, тютюневи изделия и на наркотични и други вредни за здравето им вещества.

Прекомерното време пред екраните на смартфоните и таблетите (особено за социални мрежи) има сериозни, клинично доказани последици и за очното здраве на децата. Офталмологични проучвания описват този феномен като новата пандемия от детско късогледство и дигитална умора. Научните изследвания доказват, че всеки допълнителен час ежедневно екранно време увеличава шанса за развиване на миопия с 21%. При деца, използващи смартфони над 4 часа дневно, се наблюдава ускорена прогресия на късогледството с 0.66 диоптъра на година. Продължителното фокусиране на близко разстояние (особено на 20–25 см при малките екрани) кара очната ябълка да расте неестествено на дължина (аксиална миопия), което води до необратими промени в структурата на окото. Проучвания сред деца на средна възраст 6.7 години показват, че 78.3% от тях съобщават за чести главоболия и болки в очите, а 74% изпитват периодично замъглено зрение вследствие на дигитално пренатоварване. Развива се и така наречения „синдром на сухото око“. При нормални условия човек мига около 15–20 пъти в минута. Клинични тестове показват, че при виждане в динамично видео съдържание в социалните мрежи, мигането при децата намалява с до 73%, което води до увреждане на слъзния филм.

Проучване на СЗО за Европа документира рязък скок в „проблемното използване на социални медии“ сред подрастващите, като данните сочат, че всяко четвърто дете проявява поведенчески симптоми, идентични с химическа зависимост-невъзможност за контролиране на времето пред екрана, абстиненция и конфликти с околните.

Изследвания на Съвместния изследователски център (JRC) към Европейската комисия установяват, че 96% от 15-годишните в Европейския съюз (ЕС) използват социални мрежи ежедневно, като над една трета прекарват в тях повече от 3 часа на ден. Това мотивира Европейския парламент да поиска общоевропейска забрана до 16 години.

В резултат на тези тревожни данни, редица държави като Австрия, Франция, Гърция, Дания, Великобритания, Австралия, Бразилия, Индонезия, Малайзия, Канада и други вече са предприели или са в процес на предприемане на законодателни мерки за забрана на социалните мрежи за деца с цел защита на психичното и физическото здраве на подрастващите от системните вреди, причинени от алгоритмите за пристрастяване и нефилтрираното съдържание в социалните мрежи и платформите за споделяне на видеоклипове. Основните платформи, които са обект на ограничения са TikTok, Instagram, Facebook, YouTube, Snapchat, X (Twitter) и други. Платформи за лична комуникация като WhatsApp, Signal, Viber и други подобни често биват изключвани, за да се запази възможността за директни съобщения, тъй като при тях комуникацията е предимно лична.

Във връзка с горепосоченото, с настоящата законодателна инициатива се цели ограничаването на достъпа до социалните мрежи и платформите за споделяне на видеоклипове на децата под 16-годишна възраст, което ще допринесе за подобряване на психичното здраве, качеството на съня, успеха в училище и на социалния живот на децата. Намаляването на времето пред екрана помага на детския мозък да се развива в здравословна среда без дигитално претоварване и дигитална зависимост.

Със законопроекта се урежда на законово ниво пълна забрана на децата под 16-годишна възраст да създават, регистрират, притежават или управляват публични или частично публични профили в онлайн платформи и приложения за онлайн социални мрежи и за споделяне на видеоклипове. Предвиждат се някои изключения на забраната по отношение на онлайн платформи и приложения за електронни съобщения, чиято основна цел е извършването на директна лична комуникация, която се осъществява единствено чрез директна връзка между потребители чрез телефонен номер или персонален идентификатор (WhatsApp, Viber, Signal и др.), на онлайн платформи и приложения с изцяло образователна или научна цел, както и на онлайн платформи и приложения за обучение в електронна среда, включени в списък, утвърден от министъра на образованието и науката.

По отношение на децата над 16-годишна възраст се предлага в профилите им в онлайн платформите и приложенията за онлайн социални мрежи и за споделяне на видеоклипове да бъдат блокирани системите за препоръчване, функциите за автоматично и непрекъснато зареждане на интернет страници, видеоклипове, изображения, публикации и текстове, да има автоматично временно ограничаване (блокиране) на достъпа до онлайн платформите и приложенията за онлайн социални мрежи и за споделяне на видеоклипове в периода от 23:00 ч. до 06:00 ч. и да е невъзможно събирането на лични данни с цел показване на реклами и/или други форми на търговски съобщения. Внедряването на тези технически ограничения в онлайн интерфейса и техническите процеси на платформите и приложенията ще е изцяло отговорност на физическите и юридическите лица, които предоставят услуга за онлайн социална мрежа и/или услуга на платформа за споделяне на видеоклипове.

За удостоверяване на възрастта на децата се предлага Министерството на иновациите и дигиталната трансформация да създаде и поддържа национално мобилно приложение „Дигитален портфейл“, което чрез обмен на данни с Националната база данни „Население“, поддържана от Министерството на регионалното развитие и

благоустройството, ще установява дали дадено дете е под или над 16-годишна възраст. Предвижда се използването на мобилното приложение да бъде безплатно. Следва да се отбележи, че създаването на това мобилно предложение е в синхрон с предприетите действия от Европейската комисия за създаване и внедряване от държавите-членки на Европейски портфейл за цифрова самоличност (EUDI Wallet), което представлява приложение за смартфон и което ще позволи на гражданите на ЕС сигурно да доказват своята самоличност и да споделят електронни документи. Проектът се координира от Европейската комисия и цели да създаде единен стандарт за цифрова идентификация в Европа.

Предвижда се националното мобилно приложение „Дигитален портфейл“ да служи като идентификатор на възрастта на самото устройство. То ще се инсталира на устройството на детето и ще се свързва с профила на родителя в приложението. Когато социална мрежа или платформа за споделяне на видеоклипове изиска проверка на възрастта, приложението извършва тази проверка, без значение какъв е IP адресът на детето или дали е включена Виртуална частна мрежа/Virtual Private Network (VPN).

Предлага се физическите и юридическите лица, които предоставят услуга за онлайн социална мрежа и/или услуга на платформа за споделяне на видеоклипове да бъдат задължени да внедрят мобилното приложение „Дигитален портфейл“ и техническите ограничения на профилите на децата над 16-годишна възраст в своите онлайн интерфейси и технологични процеси, да извършват проверка на всички съществуващи профили на всеки 6 месеца с цел по-добър контрол, и да подават декларация за изпълнението на задълженията им, предвидени със законопроекта.

Със законопроекта се предлага Министерството на иновациите и дигиталната трансформация да създаде публичен електронен регистър на физическите и юридическите лица, които предоставят услуга за онлайн социална мрежа и/или услуга на платформа за споделяне на видеоклипове, определени по реда на наредбата по чл. 5в, ал. 2 със съдържание, определено в чл. 5в, ал. 12.

За да се осъществи пълноценно извършването на проверка на възрастта за целите на законопроекта се предвижда всички граждани да инсталират мобилното приложение „Дигитален портфейл“ на своите мобилни телефони и таблети.

Предвижда се контролът по спазването на изискванията на закона да се осъществява от Министерството на иновациите и дигиталната трансформация. Създават се и съответните административнонаказателни разпоредби при нарушение на закона от страна на физическите и юридическите лица, които предоставят услуга за онлайн социална мрежа и/или услуга на платформа за споделяне на видеоклипове.

2. Заинтересовани групи

Министерският съвет, Министерството на иновациите и дигиталната трансформация, Министерството на образованието и науката, физическите и юридическите лица, които предоставят услуга за онлайн социална мрежа и/или услуга на платформа за споделяне на видеоклипове и всички граждани.

3. Анализ на разходи и ползи

Предложеният законопроект ще доведе до въздействие върху държавния бюджет във връзка с необходимостта от финансови средства за създаването на национално мобилно приложение „Дигитален портфейл“ и на публичния електронен регистър по чл. 5в, ал. 11 от Министерството на иновациите и дигиталната трансформация.

Приемането на предлагания законопроект ще доведе до подобряване на физическото и психичното здраве, емоционалната стабилност, качеството на съня и социалното и когнитивно развитие на децата. Намаляването на времето пред екрана ще спомогне децата да се развиват в здравословна среда без дигитално претоварване.

4. Административна тежест и структурни промени

С предлаганите изменения и допълнения се възлага на физическите и юридическите лица, които предоставят услуга за онлайн социална мрежа и/или услуга на платформа за споделяне на видеоклипове във връзка с въвеждането на изисквания да внедрят националното мобилно приложение „Дигитален портфейл“ и техническите ограничения, предвидени в закона, в техните онлайн интерфейси и технологични процеси за създаване, регистриране, притежаване или управление на публични или частично публични профили в онлайн платформи и приложения за онлайн социални мрежи и за споделяне на видеоклипове. Предвижда се и подаването на декларация от тях за изпълнението на изискванията на закона.

Със законопроекта не се изисква извършването на структурни промени.

5. Въздействие върху нормативната база

Приемането на настоящия законопроект няма да доведе до промени в действащата нормативна уредба.

6. Равно третиране от държавата и балансирано демографско развитие

Предложеният законопроект ще доведе до преодоляване на съществуващите проблеми с негативното въздействие на прекомерната употреба на социални мрежи от деца и ще доведе до подобряване на развитието на децата в Република България и на тяхното психично здраве, на комуникативните и социално-емоционалните им умения.

ВНОСИТЕЛИ:

Костарин Ангелов
Красимир Тързчев
Радко Тързчев
Георги Арсов
Йорданка Иванчева
Красимир Вълчев
Деница Овчева
Валери Логовски
Красимир Сидяков
Стефан Мирев

Илья Карамзин

Генерал Бунин

Симонов Александр

Климент Георгиевич Косов

Николай Степанович Савин

Иванов Иван Иванович

Христо Тихонович

Павел Павлович

Александр Ильич

Теменин Павел

Александр Павлович

Иванов Иван